

Папій Т.О.

студентка

Науковий керівник: Куш О.Є.

кандидат юридичних наук, доцент,

Полтавський юридичний інститут

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

АДМІНІСТРАТИВНИЙ ДОГОВІР ЯК ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ

Сучасний розвиток суспільних відносин вказує на необхідність підвищення ефективності державного управління. Це можливо здійснити шляхом стимулювання суб'єктів адміністративного права обирати найбільш оптимальний з допустимих варіантів поведінки. У зв'язку з цим поряд з принципом «влада-підпорядкування», який домінує в адміністративно-правових відносинах, запроваджуються правові засоби, що засновані на договірних засадах. Мова йде про адміністративний договір.

Згідно з п. 14 ч. 1 ст. 3 КАС України адміністративний договір – це дво- або багатостороння угода, зміст якої складають права та обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією із сторін угоди [1]. Однак дане визначення повноцінно не розкриває сутність та можливості застосування такого роду договорів. У зв'язку з цим адміністративний договір став предметом дослідження українських правників-науковців, серед яких на сьогодні не існує єдиного підходу до розуміння цього правового явища.

Адміністративний договір – це, перш за все, різновид публічно-правового договору. Він посідає проміжне місце в системі публічно-правових зв'язків, знаходячись, з одного боку, між договором приватноправового характеру, якому притаманна рівноправність сторін, а з другого – адміністративним актом, що виражає одностороннє владне волевиявлення органу державного управління [2, с. 150]. Тобто адміністративний договір має дуалістичний характер, поєднуючи в собі ознаки цих двох правових документів. Спираючись на дане твердження, адміністративний договір можна характеризувати за наступними критеріями:

1) мета договору: якщо у приватному праві визначальним є приватний інтерес фізичних та юридичних осіб, їх зацікавленість у результатах договірних відносин, то в публічно-правовій сфері пріоритетними є суспільно значущі дії. Через адміністративний договір суб'єкти публічного права виконують покладені на них завдання та функції держави;

2) суб'єкти договору: спираючись на дефініцію адміністративного договору в КАС України, можна зробити висновок, що одна із сторін договору обов'язково повинна бути суб'єктом владних повноважень, причому можливість укладення такого договору має належати до його компетенції;

3) свобода волевиявлення сторін. К. Афанасьєв приділяє засадам добровільності пріоритетне значення, спираючись на думки правників, які обґрунтовують свою позицію природою договірних відносин [3, с. 89; с. 96-97]. У той же час, Р. О. Куйбіда стверджує, що для адміністративного договору не властиві повною мірою засади вільного волевиявлення, свободи договору, юридичної рівності, що характерні для регулювання цивільних

договорів, оскільки адміністративні договори служать забезпеченню, в першу чергу, публічних інтересів [4, с. 286];

4) юридична рівність/нерівність сторін договору: даний аспект залежить насамперед від суб'єктного складу договору. Так, К. Сперанська виділяла адміністративні угоди, по-перше, між формально рівноправними суб'єктами, тобто між двома юридичними особами публічного права, між двома громадськими організаціями, а також між приватними громадянами у сфері виконання ними публічних обов'язків; по-друге, публічні угоди між нерівноправними суб'єктами, тобто між адміністративним органом або публічною установою, з однієї сторони, і приватною організацією або приватною особою – з іншої [5, с. 193];

5) правова підстава виникнення: адміністративні договори можуть укладатися на основі як нормативного (наприклад, ЗУ «Про державний матеріальний резерв» від 24.01.1997), так і правозастосовного акту (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р № 1288 «Про затвердження Положення про механізм розрахунків під час закупівлі сільськогосподарської продукції і продовольства для державних потреб та їх реалізації з державних ресурсів через біржовий товарний ринок»);

6) нормативність договору: більшість дослідників схиляються до того, що адміністративний договір є індивідуально-правовим актом, тобто його дія поширюється лише на визначене коло суб'єктів і він застосовується одноразово.

Однак практика Кабінету Міністрів України щодо укладання договорів з об'єднаннями профспілок, підприємців і промисловців свідчить про інше. Так, 6 вересня 1999 р. між Кабінетом Міністрів України і Конфедерацією роботодавців України та профспілковими об'єднаннями було укладено Генеральну угоду на 1999-2000 роки. У розділі «Загальні положення» встановлено, що угода поширюється на всіх суб'єктів, незалежно від форми власності і господарювання, що свідчить про її нормативний характер [6, с. 104]. Отже, адміністративні договори можуть мати як індивідуально-правовий, так і нормативний характер.

Таким чином, адміністративний договір є складним та багатоаспектним правовим явищем. Як відносно новий та перспективний засіб публічно-управлінської діяльності, адміністративний договір потребує подальшої розробки на законодавчому рівні з метою закріплення вже здобутих теоретичних напрацювань у сфері. Такий підхід допоможе удосконалити та розширити практику застосування адміністративного договору.

Список використаних джерел:

1. Кодекс адміністративного судочинства України: від 06.07.2005 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 35-36, № 37. – Ст. 446 (з наст. змін. та допов.).
2. Адміністративне право : підручник / Ю. П. Битяк (кер. авт. кол.), В. М. Гаращук, В. В. Богуцький та ін.; за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. – Х. : Право, 2010. – 624 с.
3. Афанасьєв К. К. Адміністративні договори: реалії та перспективи: Монографія / МВС України, Луган. акад. внутр. справ ім. 10-річчя незалежності України; [Наук. ред. канд. юрид. наук, проф. Ю.П. Битяк]. – Луганськ: РВВ ЛАВС, 2004. – 320 с.
4. Куйбіда Р. О. Межі адміністративної юрисдикції – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apdp.in.ua/v35/62.pdf>

5. Жароїд І. В. Адміністративні договори як форма реалізації компетенції апарату державного управління України // Університетські наукові записки. – 2005. – № 1-2 (13-14). – С. 192-197.

6. Битяк Ю. Правова природа адміністративних договорів / Ю. Битяк, О. Константий // Вісник Академії правових наук України. – Х. : Право, 2001. – № 3(26). – С. 101-109.

Пасько Т.Г.

аспірант,

Навчально-науковий інститут права

Сумського державного університету

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НЕВИЇЗНИХ ПОДАТКОВИХ ПЕРЕВІРОК У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Прагнення до побудови в нашій країні ефективної податкової системи вимагає вивчення іноземного досвіду організації та проведення невіїзних податкових перевірок для пошуку найраціональніших ідей, підходів, методів їх здійснення та виявлення перспектив щодо застосування у вітчизняному податковому законодавстві. Це дасть змогу не тільки прийняти до використання вже перевірений часом досвід побудови механізму проведення невіїзних податкових перевірок, але й дозволить уникнути помилок у цій сфері та запобігти таким негативним наслідкам, як порушення прав і свобод платників податків та корупція.

Виходячи з положень статей 75-79 Податкового кодексу України до перевірок, що проводяться в приміщенні контролюючого органу можна віднести: камеральну перевірку, невіїзну документальну та позапланову невіїзну електронну перевірку [1, с. 233].

Проте законодавство окремих зарубіжних країн містить інший перелік перевірок, що проводяться за місцезнаходженням податкового органу. Так, наприклад, статтею 87 Податкового кодексу Російської Федерації передбачено здійснення лише камеральної та виїзної перевірки. В той же час, камеральна перевірка, яку мають право проводити податкові інспектори Російської Федерації значно відрізняється від аналогічно названій перевірки у вітчизняному Податковому кодексі.

Визначення, зміст та порядок проведення вищевказаної перевірки в Росії закріплено статтею 88 Податкового кодексу РФ [2, с. 139].

Згідно змісту даної статті, цей вид перевірки поєднує у собі деякі ознаки та процесуальні моменти проведення вітчизняної камеральної та невіїзної документальної перевірки. Для прикладу можна вказати те, що остання проводиться без видання спеціального документу-дозволу керівника податкового органу на її проведення. Проте є декілька суттєвих рис, які значено відрізняють дану перевірку від українського аналогу.

Положеннями ч. 3 ст. 88 Податкового кодексу РФ передбачено обов'язок податкового органу поінформувати перевіряєме підприємство (платника) про наявність розбіжностей даних, виявлених за результатами перевірки та зобов'язати останнє надати відповідні пояснення та документи або ж провести коригування показників у встановлений строк. Лише після цього ревізор, у